

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

SPELLING 6B

Inleiding	2
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	3
De rubrieken toegelicht	6
Rubriek A: Eind-d en eind-b	6
Rubriek B: ei of ij	7
Rubriek C: au(w) of ou(w)	7
Rubriek D: -ig en -lijk	7
Rubriek E: /ie/ als i	8
Rubriek F: /s/ als c	8
Rubriek G: /k/ als c	9
Rubriek H: apostrof-s	9
Rubriek I: woorden op -tie	11
Rubriek J: woorden op -heid en -teit	11
Rubriek K: /zj/ als g	12
Rubriek L: verkleinwoorden -verrijkingstof	12
Rubriek M: /ks/ als x - verrijkingstof	12
Rubriek N: /sj/ als ch - verrijkingstof	12
Achtergrondinformatie	11
Woordenlijst	15

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan terugrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Spelling 6B is bedoeld voor de tweede helft van groep 6 van het basisonderwijs. Het programma kan – wanneer er sprake is van achterstand - vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor leerlingen in het voortgezet (speciale) onderwijs. Het programma is geschikt voor groepen waarin niveauverschillen bestaan. Het kan zowel gebruikt worden door leerlingen die nog veel fouten maken in het toepassen van leestekens als door leerlingen die op dit gebied al gevorderd zijn. De hoeveelheid oefenstof die op basis van de diagnostische toets geselecteerd wordt is voor deze groepen verschillend in omvang. De doelgroep is dus breed. Het programma is bovendien geschikt voor zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen. Voor leerlingen die nog moeite hebben met lezen zijn de uitlegschermen ingesproken door een natuurlijke stem.

In veel oefeningen van Spelling 6B wordt – als een leerling een fout maakt – specifieke feedback gegeven, vaak voorzien van een hint, waarna hij nog een of meer keer mag proberen het te verbeteren. De leerling kan ook altijd tussendoor een tip opvragen of uitlegschermen en spiekschermen raadplegen.

Rubriekenoverzicht

(*) betekent: geluid onmisbaar.

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Sprongtoets	1 Rubriek A t/m C (*) 2 Rubriek D t/m G (*) 3 Rubriek H t/m K (*) 4 Rubriek A t/m K (*)	
A Eind-d of -b - herhaling	1 Tien woorden met d 2 Tien woorden met b 3 Met -ds of -ts 4 De haas en de schildpad 5 Zoeken en verbeteren 6 Woorddictee (*)	Wijs tien woorden aan die een d krijgen. Wijs tien woorden aan die een b krijgen. In welke rij hoort dit woord? Kies de juiste rij. Vul overal de juiste letter in. Lees de vraag en kies of typ het juiste antwoord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
B Ei of ij - herhaling	1 Tien woorden met korte ei 2 Twentse woorden 3 Met ei-woord of ij-woord (*) 4 Flits en typ 5 Ware rijkdom 6 Woorddictee (*)	Wijs tien woorden aan die met korte ei zijn. Koppel een groen deel aan een blauw deel. Wijs de rij aan waar deze zin in hoort. Flits het woord en typ het. Vul op de open plaatsen een ei of een ij in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
C Au(w) of ou(w) - herhaling	1 Tien woorden met ou 2 Met au-woord of ou-woord (*) 3 Flits en typ 4 Homofonen 5 Letters invullen 6 Waar of niet waar 7 Woorddictee (*)	Wijs tien woorden met ou aan. Wijs de rij aan waar deze zin in hoort. Flits het woord en typ het. Wijs de juiste betekenis aan. Vul op juiste letters in op de open plaatsen. Is dit waar of niet waar. Luister en kijk goed. Typ het woord.
D -ig en -lijk	1 Maak een woord met -ig of -lijk (*) 2 Mijn Klas 3 Lange woorden bouwen 4 Woorddictee (*)	Typ het verkleinwoord. Maak alle woorden af. Luister goed. Wijs de delen aan. Bouw het woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
E /ie/ als i	1 Met i of met ie (*) 2 Klemtoon aanwijzen 3 I of ie en klemtoon 4 Flits en typ 5 Eskimo's 6 Woorddictee (*)	Wijs de rij aan waar dit woord in hoort. Wijs aan welk woorddeel de klemtoon heeft. Lees de vraag en kies of typ het juiste antwoord. Flits het woord en typ het. Maak alle woorden af. Luister en kijk goed. Typ het woord.
F /s/ als c	1 Uitspraak /s/ of /k/ 2 Met c of met s (*) 3 Flits en typ 4 Woorden raden 5 Woorddictee (*)	In welke rij hoort dit woord? Kies de juiste rij. Wijs de rij aan waar dit woord in hoort. Flits het woord en typ het. Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
G /k/ als c	1 Flits en typ 2 Tien woorden met c 3 Met c of k (*) 4 Woorden raden 5 Ik krijg een cavia 6 Woorddictee (*)	Flits het woord en typ het. Wijs tien woorden aan die een c krijgen. Wijs de rij aan waar dit woord in hoort. Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Maak alle woorden af. Luister en kijk goed. Typ het woord.

H apostrof -s	<ol style="list-style-type: none"> 1 Komma-s-woord invullen 2 Meervoud -en of -s 3 Tien woorden met komma-s 4 Vaste -s of komma-s 5 Twee van elk 6 Van wie het is 7 Woorddictee (*) 	<p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Zet de woorden met meervoud op -en en op -s in de juiste rij. Wijs de tien woorden aan die in het meervoud apostrof s krijgen. Klik in de rij waar het woord in hoort. Maak alle woorden af.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
I Woorden met -tie	<ol style="list-style-type: none"> 1 Hoe schrijf je het? 2 Flits en typ 3 Omschrijving en woord 4 Woorddictee (*) 	<p>Je ziet een aantal klankgroepen. Hoe schrijf je dat woord? Flits het woord en typ het.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
J -heid of -teit	<ol style="list-style-type: none"> 1 Woorden afmaken 2 Met -heid of -teit 3 Omschrijving en woord (*) 4 Woorddictee (*) 	<p>Maak alle woorden af. Klik in de rij waar het woord in hoort.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
K /zj/ als g	<ol style="list-style-type: none"> 1 Hoe schrijf je het? 2 Omschrijving en woord (*) 3 Puzzelen met letters 4 Woorddictee (*) 	<p>Je ziet een aantal klankgroepen. Hoe schrijf je dat woord? Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
L [Verkleinwoord - gouden knop]	<ol style="list-style-type: none"> 1 Verkleinwoord maken - 1 2 Verkleinwoord maken - 2 3 Lange woorden bouwen 4 Woorden afmaken 5 Woorddictee (*) 	<p>Typ het verkleinwoord. Typ het verkleinwoord. Luister goed. Wijs de delen aan. Bouw het woord. Vul de juiste uitgang in. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
M [/ks/ als x - gouden knop]	<ol style="list-style-type: none"> 1 Hoe schrijf je het? 2 Met ks of x 3 Woorden raden 4 Zoeken en verbeteren 5 Woorddictee (*) 	<p>Je ziet een aantal klankgroepen. Hoe schrijf je dat woord? Klik in de rij waar het woord in hoort.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Lees de vraag en kies of typ het juiste antwoord. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
N [/sj/ als ch - gouden knop]	<ol style="list-style-type: none"> 1 Hoe schrijf je het? 2 Met sj of ch 3 Flits en typ 4 Woorddictee (*) 	<p>Je ziet een aantal klankgroepen. Hoe schrijf je dat woord? Klik in de rij waar het woord in hoort.</p> <p>Flits het woord en typ het. Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>

De rubrieken toegelicht

Er is een flinke overlapping met wat in de eerste helft van groep 6 al hoort te zijn aangeleerd. Het lesbestand Spelling 6B bestaat uit 73 - vaak variabele - oefeningen en 4 variabele sprongtoetsen voor diagnose en evaluatie. In totaal bevat dit lesbestand bijna 2000 opgaven en worden veel verschillende oefenvormen gebruikt: Rijen, Stenen, Open vraag, Flitskeuze, Flitstypen, div. meerkeuzevormen, Volgorde, Wijzig tekst en Koppelpuzzel. De onderwerpen die worden behandeld zijn:

- eind-d en eind-b
- ei of ij
- au(w) of ou(w)
- -ig en -lijk
- /ie/ als i
- /s/ als c
- /k/ als c
- apostrof-s
- woorden op -tie
- woorden op -heid en -teit
- /zj/ als g
- verkleinwoorden
- /ks/ als x
- /sj/ als ch

Rubriek A: Eind-d en eind-b

Deze rubriek gaat over de verlengingsregel. Omdat je niet kunt horen of een woord op d of t eindigt, moet je het woord verlengen om dat aan de weet te komen. Ook de keuze tussen –b of –p op het eind valt onder deze regel. Deze stof is in 6A al toegevoegd en blijft herhaald worden. Daarnaast wordt vaker aandacht besteed aan langere woorden waarbij vaak op een deel van het woord de verlengingsregel moet worden toegepast. Bovendien komen hier de gids-woorden aan bod, een rijtje woorden die je moet inprenten om te weten waar je ds op het eind moet schrijven als je /ts/ hoort (gids, reeds, sinds, steeds, fonds, ginds, loads). Verlengen helpt hier niet.

De eerste twee oefeningen zijn stenoefening. Uit een verzameling van twintig variabele woorden met een open plaats moeten tien woorden gekozen worden die een d of een b op het eind krijgen. Als de oefening gestart is, is er ook een spiekscherf. Wordt de oefening opnieuw gedaan, dan verschijnen (deels) andere woorden. Oefening A3 is een rijenoefening, over eind-ds (gidswaarden) en eind-ts. A4 is de fabel van de haas en de schildpad. In deze tekst moeten ontbrekende letters worden ingevuld. Aan het herkennen van fouten is nog niet veel aandacht besteed om verwarring van woordbeelden te voorkomen. Toch is dat – naast actief spellen – een belangrijke vaardigheid. In Spelling 6A zijn we er voorzichtig mee begonnen om deze vaardigheid wat te trainen. Na het herkennen van een fout moet de juiste spelling ingetypt worden. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek B: ei of ij

Rubriek B gaat opnieuw over inprentwoorden met ei of ij. Hoewel dit een herhaling is van de stof in alle vorige delen, zijn de woorden vaak steeds wat langer en moeilijker geworden. Ook zijn de oefeningen gedeeltelijk anders. De eerste oefeningen is weer een stenoefening. Uit een verzameling van twintig variabele woorden met een open plaats moeten tien woorden met korte ei gekozen worden. Als de oefening gestart is, is er ook een spiekscherf. Wordt de oefening opnieuw gedaan, dan verschijnen (deels) andere woorden. In de uitleg wordt onder andere verteld dat in sommige dialecten de lange ij als een /ie/ wordt uitgesproken. De tweede oefening is daarom een koppelpuzzel waarin telkens een Twents woord aan een Nederlands woord gekoppeld moet worden.

B3 is een rijenoefening met zinnetjes waaraan een ei-woord of een ij-woord ontbreekt. De volgende oefening is weer een Flitstypen-oefening, die moet helpen bepaalde woordbeelden vast te leggen. De geëigende aanpak voor dit soort woorden. B5 is een Arabisch sprookje over ware rijkdom, waarin op de open plaatsen ei of ij moet worden ingevuld. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden zijn allemaal al eerder langsgekomen. Deze oefening lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt.

Rubriek C: au(w) of ou(w)

Rubriek C gaat over inprentwoorden met au(w) of ou(w). Hoewel dit een herhaling is van de stof in alle vorige delen, zijn de woorden vaak steeds wat langer en moeilijker geworden. Ook zijn de oefeningen gedeeltelijk anders. De eerste oefening is een stenoefening waarin tien woorden met ou gevonden moeten worden. Oefening C2 is een rijen-oefening waarin woorden met au(w) en ou(w) in de juiste rij moeten worden geplaatst. Als de steno- en rijen-oefeningen gestart is, is er ook een spiekscherm. Wordt de oefening opnieuw gedaan, dan verschijnen (deels) andere woorden. Oefening C3 gaat over homofonen. Dat zijn woorden die hetzelfde klinken, maar verschillend geschreven worden en die ook een andere betekenis hebben. Er moeten koppels worden gevormd van een woord met een bepaalde spelling, en zijn betekenis.

Oefening C4 is een wijzig-tekst-oefening waarin in losse zinnen de juiste letters ingevuld moeten worden. De homofonen komen hier terug. Oefening C5 is een wat afwijkende oefening die gaat over de stof die tot dan toe geleerd is. Van een zin (bewering) moet worden aangegeven of deze waar is of niet. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden zijn allemaal al eerder langsgekomen. Deze oefening lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt.

Rubriek D: -ig en -lijk

Deze rubriek gaat over morfologische spellingen. In beide achtervoegsels hoor je een stomme e, maar je schrijft resp. een i en een ij. De spelling is meestal niet erg problematisch. Begonnen wordt met een open-vraag-oefening waarin telkens op basis van een omschrijving een woord op -ig of -lijk moet worden gemaakt. De tweede oefening is een wijzig-tekst-oefening waarin overal -ig of -lijk moet worden ingevuld. Woorden op -ig en -lijk noemen vaak kenmerken of eigenschappen. Daar gaat het om in deze tekst over 'Onze klas'. Met voor- en achtervoegsels kun je korte woorden uitbouwen tot langere. Vandaar de derde oefening: lange woorden bouwen, waarin delen van woorden in de juiste volgorde aangewezen moeten worden om een lang woord te krijgen. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

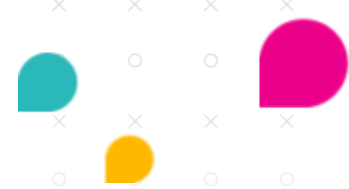
Rubriek E: /ie/ als i

De spelling van ie of i is voor veel mensen erg lastig. Er zijn wel wat aanwijzingen te geven die te maken hebben met de opbouw van woorden en met de manier waarop ze worden uitgesproken. Dat doen we dan ook in deze rubriek.

De eerste oefening van de rubriek (E1) is een rijenoefening die gaat over de /ie/-klank op het eind van een woord. Je gebruikt dan gewoonlijk twee letters: serie, herrie, fantasie. De uitzonderingen op deze regel noemen we juni-woorden. Dat zijn de namen van sommige maanden, maar daarnaast ook wat buitenlandse etenswaren (kiwi, salami) en verder: mini, maxi, taxi, merci, bikini, safari. Het zijn onthoudwoorden die ingeprent moeten worden.

Voor de schrijfwijze van de /ie/-klank IN een woord moet je het woord verdelen in klankgroepen. Hoor je een medeklinker achter de /ie/, schrijf dan in elk geval twee letters: /b...f/-/stuk/ biefstuk. Dat is de eerste stap.

Hoor je géén medeklinker achter de /ie/ in de klankgroep, dan schrijf je hem soms als ie en in andere gevallen als i. Als je weet waar de klemtoon ligt, dan kun je daar iets aan hebben. In een klankgroep met /ie/-klank op het eind

waar NIET de klemtoon op valt, schrijf je meestal een enkele i. We noemen deze groep woorden piraat-woorden. Dat is de tweede stap die gezet kan worden. Krijgt de /ie/klank op het eind van de klankgroep WEL een klemtoon, dan schrijf je meestal ie, behalve bij een tamelijk kleine groep uitzonderingswoorden die we kilo-woorden genoemd hebben (naast kilo ook: alinea, artikel, familie, kantine, liter, titel).

In oefening E2 wordt geoefend in het aanwijzen van klemtonen. Er verschijnt telkens een woord dat verdeeld is in klankgroepen. De klankgroep met de klemtoon moet aangewezen worden. Niet iedereen is in staat om klemtonen in woorden goed te onderscheiden. In dat geval zit er niets anders op dan nog meer woorden in te prenten.

In oefening E3 gaat het om i of ie IN een woord. We werken nu stap voor stap naar aanleiding van een gegeven woord met open plaats. (1) Staat de /ie/klank IN de klankgroep (medeklinker erachter)? (2) Zo ja Schrijf ie. (3) Zo nee De /ie/klank staat op het eind van een klankgroep. (4) Heeft de /ie/-klank de klemtoon? (5) Zo ja, schrijf ie. (6) Zo nee, schrijf i. De zgn. kilowoorden blijven nog buiten beschouwing.

Oefening E4 is een Flitstypen-oefening met inprentwoorden en E5 is een tekst over Eskimo's waarin op open plaatsten i of ie moet worden ingevuld. De laatste oefening is een weer woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek F: /s/ als c

De letter c kan op twee manieren uitgesproken kan worden: als een /s/ of als een /k/. Voor de spelling moet je dus weten of de /s/ of de /k/ die je hoort misschien als c geschreven moet worden. In de eerste oefening wordt met een rijen-oefening aandacht besteed aan de uitspraak van de c. Deze rubriek gaat verder over de /s/ die geschreven wordt als c. Dat noemen we de centwoorden. Wanneer je een s of een c schrijft is niet met regels aan te geven. Er zit dus niets anders op dan deze centwoorden in te prenten. We besteden hier wel weer aandacht aan het verschijnsel familiewoorden, vaak afgeleide of samengestelde woorden die ook qua betekenis overeenkomsten hebben, bijvoorbeeld: cel, eicel, celstraf, en centrum, centraal, concentreren.

Ook de tweede oefening is een sorteer-oefening. Het gaat nu om woorden die met een s of met een c geschreven moeten worden. Er kan zo nodig gekeken worden in een spiekscherm. Dan volgt een Flitstypen-oefening, want inprenten is toch wel de geëigende aanpak. In oefening F4 moeten centwoorden aan de hand van een omschrijving geraden worden. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek G: /k/ als c

De letter c kan op twee manieren uitgesproken worden: als een /s/ of als een /k/. Voor de spelling moet je dus weten of de /s/ of de /k/ die je hoort misschien als c geschreven moet worden. In deze rubriek gaat het om woorden met /k/ als c. We noemen dat colawoorden. Wanneer je een k of een c schrijft is niet met regels aan te geven. Er zit dus niets anders op dan deze colawoorden in te prenten. Er zijn wel nogal wat woorden met overeenkomende woorddelen. Daar hebben we rijtjes van gemaakt. Begonnen wordt nu met een Flitstypen-oefening, omdat inprenten toch wel de geëigende aanpak is. Dan volgen een stenen- en een rijtjes-oefening waarbij het gaat om sorteren. In oefening G4 moeten colawoorden aan de hand van een omschrijving geraden worden. Oefening G5 heet 'Ik krijg een cavia'. In een tekst moeten ontbrekende letters worden ingevuld: een c, een s of een k. De stof van de vorige rubriek komt hier dus terug. De laatste oefening is een weer woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek H: apostrof-s

Deze rubriek gaat over het gebruik van vaste s versus apostrof-s. Dat is aan de orde in drie verschillende situaties: (1) bij de ingekorte naamvals vormen aan het begin van een woord, (2) bij de meervouden op -s en (3) bij de genitief-vormen, de bezitsvormen, waarmee je aangeeft van wie iets is.

We doen het stap voor stap en beginnen met de ingekorte vormen. Daarvoor gebruiken we het wat kreupele rijmpje: eerst de komma, dan de s, dan een spatie, dan de rest. Er verschijnt een zinnetje met een open plaats waarin de juiste vorm moet worden getypt. Onder het zinnetje staat de langere vorm.

Dan volgt het meervoud. In de eerste oefening moeten woorden met een meervoud op –en of –s in de juiste rij worden ondergebracht. De tweede oefening gaat over het vinden van tien woorden die een meervoud op apostrof-s hebben. We gebruiken komma-s en apostrof-s door elkaar omdat beide termen in de praktijk gebruikt worden. Een soortgelijke oefening is H4, waarin woorden op komma-s en op vaste s in rijen geplaatst worden. Dan volgt een wijzig-tekst-oefening waarin het meervoud afgeleid moeten worden van het enkelvoud van een reeks woorden. Oefening H6 gaat over de bezittelijke vormen en in de laatste oefening komen in het woorddictee de drie soorten komma-s-vormen aan bod.

Rubriek I: woorden op -tie

Rubriek I gaat over (leen)woorden op –tie wat uitgesproken wordt als /sie/ of /tsie/. We noemen dat vakantiewoorden. In de eerste oefening zijn de klankgroepen gegeven en moet daaruit de geschreven vorm worden afgeleid en ingetypt. Voorbeelden:

/vaa/-/kan/-/sie	vakantie
/re/-/laa/-/tsie	relatie

De enkelaar en de dubbelaar moeten toegepast worden en omdat het leenwoorden zijn, komt ook de letter c als weergave van /s/ of /k/ herhaaldelijk terug. Dan volgt een flitstypen-oefening en een oefening waarin uit een omschrijving het juiste woord moet worden afgeleid. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek J: woorden op -heid en -teit

Rubriek J gaat over de morfologische categorie van twee achtervoegsels die bij lezen w.s. geen enkel probleem opleveren. Bij spellen kunnen de korte ei en de eindletter wel eens lastig zijn. In oefening J1 moeten op de open plaatsen telkens drie letters worden ingevuld die je hetzelfde uitspreekt. J2 is een rijenoefening met woorden die op –heid dan wel op –teit eindigen. In de derde oefening moet uit een omschrijving het juiste woord worden afgeleid. De laatste oefening is weer een woorddictee met woorden en zinnen.

Rubriek K: /zj/ als g

Er zijn nogal wat Franse leenwoord waarbij de /zj/-klank wordt uitgesproken als g, bijvoorbeeld: garage, giraf. Daar gaat deze rubriek over. In de eerste oefening zijn telkens de klankgroepen van een woord gegeven en moet de schriftvorm worden ingetypt, bijvoorbeeld /gaa/-/raa/-/zje garage. In de tweede oefening moet uit een omschrijving weer het juiste woord worden afgeleid. De derde oefening wordt weer puzzelen met letters en de laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. Met deze oefening is een einde gekomen aan het reguliere deel van dit programma, dat wordt afgedekt door de toetsen. De laatste drie rubrieken zitten onder de zgn. ‘gouden knop’ en bevatten verrijksstof voor snelle leerlingen.

Rubriek L: verkleinwoorden -verrijksstof

Deze rubriek gaat weer over morfologische spellingvormen: de verkleinwoorduitgangen. Nu niet alleen –je(s) en –tje(s), –pje(s) en –etje(s), maar ook over verkleinwoorden op –kje en verkleinwoorden waarin de lange klank op het eind wordt verdubbeld (pandaatje, parapluutje). Ook woorden waarbij je niet precies kunt horen wat de uitgang is (beestje, kunstje) en enkelaar en dubbelaar moeten veelvuldig worden toegepast. In oefening D1 moet het verkleinwoord van een gegeven grondwoord gemaakt worden. Het gaat hier om de reeds behandelde stof. D2 is een soortgelijke oefening, maar nu over woorden op –kje en –aatje, –ootje, –uutje. In D3 lange woorden worden gebouwd van losse onderdelen. D4 is een wijzig-tekst-oefening waarin uitgangen van woorden ingevuld moeten

worden. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek M: /ks/ als x - verrijkingsstof

In deze fase van hun schoolopleiding zijn leerlingen de letter x bij het lezen al vaak tegengekomen. Bij het spellen echter niet. Dit is de eerste keer dat daar aandacht aan wordt besteed. Het gaat om woorden waarbij de /ks/-klank wordt weergegeven door een x. We noemen dat taxiwoorden. De eerste oefening heet Hoe schrijf je het? De klankvorm van een taxiwoord is telkens gegeven, de schriftvorm moet worden ingevuld. Naast woorden met /ks/ als x zijn er ook woorden die gewoon met ks geschreven worden. M2 is een rijenoefening waarin woorden met x en ks gesorteerd moeten worden. In de derde oefening moet uit een omschrijving weer het juiste woord worden afgeleid. Oefening M4 is getiteld Zoeken en verbeteren. Aan het herkennen van fouten wordt pas vanaf groep 6 wat aandacht besteed om verwarring van woordbeelden te voorkomen. Toch is dat – naast actief spellen – een belangrijke vaardigheid. In deze oefening moet na het herkennen van een fout de juiste spelling worden ingetypt. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek N: /sj/ als ch - verrijkingsstof

Bij het lezen én bij het spellen zijn leerlingen de ch al tegengekomen, maar alleen de ch met als uitspraak /g/. Dit is de eerste keer aandacht besteed wordt aan (leen)woorden waarbij de /sj/-klank wordt weergegeven door een ch. We noemen dat chefwoorden. De eerste oefening heet Hoe schrijf je het? De klankvorm van een taxiwoord is telkens gegeven, de schriftvorm moet worden ingevuld. Naast woorden met /sj/ als ch zijn er ook woorden die gewoon met sj geschreven worden. M2 is een rijenoefening waarin woorden met ch en sj gesorteerd moeten worden. Omdat bij dit soort woorden inprenting altijd erg belangrijk is, wordt daar in oefening M3 mee geoefend in een flitstypen-oefening. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Achtergrondinformatie

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In het advies formuleert de Expertgroep:

- ‘doorlopende leerlijnen’ die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- ‘referentieniveaus’ met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Een belangrijk overheidsdocument waar elke ontwikkelaar rekening mee moet houden is de SLO-nota ‘Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging beschreven’¹. Het bovengenoemde stuk van de SLO is een uitwerking van het referentiekader Nederlandse taal. Bij de discussie over de invulling zijn naast de vakdidactici van de SLO ook vertegenwoordigers van een aantal uitgevers – waaronder Kurve - en adviseurs van andere organisaties².

Het domein begrippenlijst en taalverzorging bestaat uit twee delen. De begrippenlijst omvat begrippen en concepten die leerlingen moeten kennen en kunnen hanteren om over taal en taalverschijnselen te kunnen denken en spreken. Bij taalverzorging gaat het om kennis die in dienst staat van een verzorgde schriftelijke taalproductie. In het referentiekader wordt dat beperkt tot regels voor spelling, interpunctie en het gebruik van hoofdletters. De inhoud van het domein begrippenlijst en taalverzorging sluit aan bij drie kerndoelen Nederlandse taal voor het primair onderwijs:

In kerndoel 8 staat dat leerlingen aandacht leren besteden aan correcte spelling.

In kerndoel 11 staat dat ze de regels dienen te leren voor het spellen van werkwoorden en andere woorden, en voor het gebruik van leestekens.

Kerndoel 12 geeft aan dat leerlingen begrippen leren die het hun mogelijk maken om over taal te kunnen denken en spreken.

In de SLO-publicatie zijn mogelijke inhouden en een mogelijke verdeling van de leerstof voor het domein begrippenlijst en taalverzorging beschreven. Deze inhouden sluiten aan bij de inhoud van de genoemde kerndoelen: de inhoud van kerndoel 12 bij de leerstoflijn begrippenlijst en de inhoud van de kerndoelen 8 en 11 bij de leerstoflijn taalverzorging. De leerstof is in deze publicatie verkaveld over steeds twee leerjaren in het

¹ Te vinden op en te downloaden van de site van de Stichting Leerplanontwikkeling.

² Het stuk is geschreven door Annie van der Beek en Harrie Paus. Er zijn adviezen in verwerkt van de volgende personen: René Berends (Saxion), Helge Bonset (SLO), Nicola Brijde (ThiemeMeulenhoff), Jos Cöp (Zwijsen), Mienke Droop (Expertisecentrum Nederlands), Ivet van der Eerden (ThiemeMeulenhoff), Amos van Gelderen (Kohnstamm Instituut), Kees de Gloppe (Rijksuniversiteit Groningen), Annemarie Heuts (ThiemeMeulenhoff), Frans van den Heuvel (Fontys Fydes), Arjanne Hoogerman (Malmberg), Mariëtte Hoogeveen (SLO), Nicole van Kan (Noordhoff), Ria Kleijnen (Windesheim, Onderwijscentrum VU), Els Leenders (SLO), Wendy Ligt (Malmberg), Astrid Mols (Cito), Anita Oosterloo (SLO), Gert Rijlaarsdam (Universiteit van Amsterdam), Pauline Roumans (Cito), Truus Schijff (Kurve), Paul Stapel (Zwijsen), Joop Stoeldraijer (Edux), Margreet Veenman (Noordhoff), Johan Zuidema (ThiemeMeulenhoff).

primair onderwijs: groep 1/2, groep 3/4, groep 5/6 en groep 7/8. De leerstof is cumulatief, er wordt steeds voortgebouwd op eerder aangeboden leerstof en deze wordt steeds verder uitgebreid.

Drempels en domeinen

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

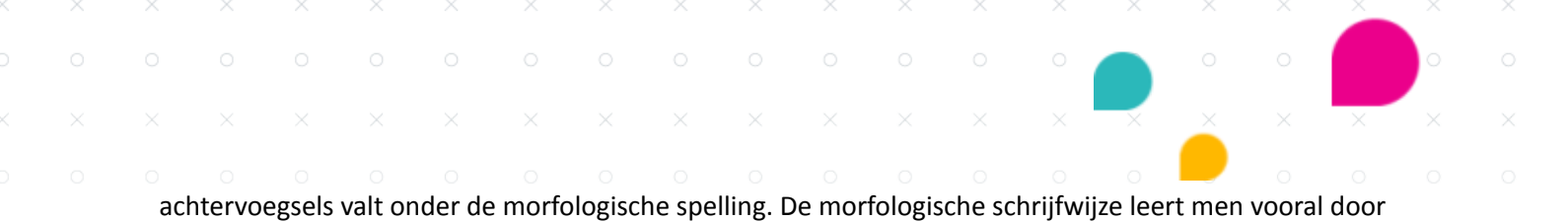
In het rapport *Over de drempels met taal* onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport *Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging*. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

De stof van Spelling groep 4 valt onder domein 4 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Spelling groep 4 ontwikkelt *Kurve* daarom ook programma's voor grammatica, werkwoordspelling en leestekens en hoofdletters. Met deze vier programma's wordt domein 4 dus geheel afgedekt.

Spellingcategorieën volgens Meijerink en SLO

De moeilijkheid van spelling is in het referentiekader geordend volgens 'een zekere logische opeenvolging van klassen van problemen' (*Referentiekader taal en rekenen*, pag. 19). Er is een indeling in vijf klassen gehanteerd, die ook gebruikt wordt bij het diagnosticeren van spellingvaardigheid (Kleijnen, 1997, 2004; Schijf, 2009). Deze indeling is gebaseerd op een analyse van het Nederlandse taalsysteem; het is dus een taalkundige indeling en geen didactische. De indeling is als volgt:

1. **alfabetische spelling:** de elementaire handeling van het omzetten van klanken of klankcombinaties in letters of letterkoppels bij wat wel de 'klankzuivere woorden' of 'luisterwoorden' worden genoemd. Bijvoorbeeld de klanken /b//a//k/ schrijf je als 'bak'. Deze woorden worden gedeeltelijk ook door inprenten geleerd.
2. **orthografische spelling:** de spelling die gebaseerd is op afspraken over de schrijfwijze van (groepen) woorden. Bijvoorbeeld met betrekking tot de klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling. Die afspraken moet de leerling leren. Hij leert de woorden spellen door regels toe te passen, door vergelijking, of ook weer door inprenting.
3. **lexicaal-morfologische spelling,** gebaseerd op de opbouw van het woord, los van de grammaticale context. Het morfologische principe schrijft voor dat verwante woorddelen steeds hetzelfde geschreven worden. Vanwege de schrijfwijze van het morfeem 'aai', is het werkwoord 'aaien' en niet 'ajen'. Ook de schrijfwijze van voor- en

achtervoegsels valt onder de morfologische spelling. De morfologische schrijfwijze leert men vooral door woorden en woordvormen te vergelijken, maar ook weer door inprenting.

4. morfologische spelling op syntactische basis: in dit geval is de opbouw van het woord gebaseerd op de grammaticale context. Hier wordt dus over de woordgrenzen heen gekeken naar het gebruik van een woord in de zin. Het betreft hier vooral de werkwoordspelling (ik word, hij wordt), maar ook de spelling van bijvoorbeeld alle(n) en enkele(n). In deze categorie moeten regels geleerd worden om tot de juiste schrijfwijze te komen, inprenting is meestal niet voldoende.
5. logografische spelling: gebaseerd op vaststaande lettercombinaties, waar geen regels voor zijn, bijvoorbeeld woorden met ei of ij, met au of ou. De schrijfwijze –ge voor /sje/ in ‘horloge’, het schrijven van een /s/ als c, bijvoorbeeld in ‘narcis’ en ‘precies’ en de vele leenvormen van het Nederlands vallen hieronder. Vaak zijn er wel clusters woorden samen te stellen van woorden met dezelfde spellingwijze. Men leert deze woorden vooral door vergelijking en inprenting.

Beginsituatie

Wat weten we van de beginsituatie van leerlingen die in groep 3 leren spellen? Bonset en Hoogeveen (2010) geven aan dat onderzoek naar leerling-kenmerken en schoolse kenmerken in ruime mate is verricht: *‘Uit het beginsituatieonderzoek naar aanvankelijk spellen komt duidelijk het belang naar voren van fonologische kennis en vaardigheden. Auditieve analyse, foneem-grafeemkennis en -koppeling, fonemische conceptualisatie en segmentatie en letterkennis blijken alle positief samen te hangen met de vaardigheid in het spellen. De fonologische strategie, waarbij de beginnende speller woorden analyseert in spraakklanken (fonemen) en deze koppelt aan geschreven tekens (grafemen) die in de juiste volgorde op papier worden gezet, speelt een prominente rol bij het aanvankelijk spellen. De orthografische of woordbeeldstrategie, waarbij de beginnende speller direct put uit de geschreven representaties van woorden in zijn mentale lexicon, lijkt slechts op de achtergrond en in een latere fase een rol te spelen. Beginnende spellers en lezers vertonen een duidelijke voorkeur voor een verklankende spelwijze en worden geen goede spellers door eenvoudigweg vaak te lezen.’*

Uit het voorgaande kan in elk geval de conclusie getrokken worden dat het zinvol is om al in een vroeg stadium specifiek aandacht te besteden aan het spellen en er niet van uit te gaan dat leerlingen bij het leren lezen ‘vanzelf’ wel leren spellen. Dat is de reden waarom uitgevers de laatste jaren aparte spellinglijnen ontwikkelden, die gebruikt kunnen worden vanaf het tweede halfjaar van groep 3, of het begin van groep 4, als de belangrijkste klank-teken-koppelingen in beginsel zijn aangeleerd. Kurve sluit zich met dit nieuwe programma hierbij aan. Het eerste deel van de spellinglijn is bedoeld om te gebruiken in de tweede helft van groep 3. Voor de daarop volgende jaren is er steeds een A-deel en een B-deel.

Actief en passief spellen

Het zelf schrijven van een woord is niet hetzelfde als het herkennen van een foute schrijfwijze. Beide deelvaardigheden hangen wel samen: als je een woord correct kunt schrijven, kost het meestal ook weinig moeite om een spelfout in dat woord te ontdekken. De nadruk ligt in de spellinglijn van Kurve duidelijk op het actief spellen (zelf schrijven of typen)³. Om die reden is de laatste oefening van elke inhoudsrubriek een (woord)dictee en zijn ook de toetsen (woord)dictees. In sommige oefeningen komt ook wel het herkennen van foutieve

³ Professor Anna Bosman en een paar andere wetenschappers zijn tegen het toetsen van spellingvaardigheid via meerkeuzevragen. In een wetenschappelijk onderzoek liet men leerlingen eerst een toets met meerkeuzevragen maken waarbij zij telkens moesten oordelen over de juiste spelling van vier dikgedrukte woorden in vier verschillende zinnen. Een week later namen ze een dictee af over dezelfde dikgedrukte woorden. Het dictee werd gemiddeld 6% beter gemaakt en dat is - hoewel significant - niet zo'n groot verschil. Maar voor de bepaling van het niveau van het individuele kind, en daar hebben leerkrachten mee te maken, is de uitkomst van de meerkeuzetoets geen zinnige informatie, omdat daardoor niet duidelijk wordt welke woorden leerlingen niet goed ingeprent hebben. 61% van de leerlingen presteerde beter op het dictee en 22% op de meerkeuzevragen, dus dat is nogal scheef. Voor sommige leerlingen wijkt de score van de ene toets sterk af van die van de andere (tot 36%). Slechts voor 17% van de leerlingen maakt de afnamevorm ogenschijnlijk weinig uit.

woordbeelden aan bod. We zijn daar voorzichtig mee om te voorkomen dat foutieve woordbeelden worden opgeslagen en voor verwarring blijven zorgen.

Didactische opbouw door de jaren heen

In grote lijnen is de spreiding van het spellingaanbod over de leerjaren als volgt: accent op alfabetische spelling in groep 3, begin orthografische spelling in groep 5, accent op morfologische spelling in groep 5/6 en accent op logografische spelling in groep 7/8. Dit is een zeer globale indeling: in een leerjaar ligt de meeste nadruk weliswaar op een bepaalde categorie, maar ook andere categorieën komen aan bod. Het aanleren van de verschillende categorieën is dus niet afgebakend per leerjaar, en loopt evenmin precies parallel aan de leerjaren. Leren spellen verloopt bovendien cumulatief, d.w.z. de basiskennis wordt steeds herhaald en verder uitgebouwd. De woorden worden langer, ingewikkelder en minder frequent.

In groep 3/4 wordt gestart met een relatief eenvoudig aanbod (woorden van één lettergreep) in de categorie alfabetische spelling. Getraind wordt op de spelling van korte klanken, lange klanken, tweeletterklanken en op een steeds toenemend aantal medeklinkers. Al snel komen daar ook woorden uit de andere categorieën bij, en daarnaast wordt de moeilijkheidsgraad van woorden uit de eerdere categorieën hoger. Zo komen er woorden met meer lettergrepen aan bod, moeilijkere woorden en ook minder frequente woorden. Meervoudsvorming (morfologische spelling) komt bijvoorbeeld in de meest eenvoudige vorm voor het eerst aan bod in groep 3/4, maar de meervoudsvorming van een woord als café komt pas in groep 7/8 aan de orde. Hernieuwd aanbod en herhaalde oefening blijven noodzakelijk om de woordvorm van verschillende woorden te verankeren in het langetermijngeheugen.

In de door de SLO uitgewerkte leerstoflijnen Taalverzorging vindt u een gedetailleerd overzicht van de spellingcategorieën die voor drempel 1F aangeleerd moeten worden. Bovendien is aangegeven wanneer het aanbieden van de spellingcategorieën voor respectievelijk groep 3/4, 5/6 en 7/8 voor het eerst moet plaatsvinden. De meeste spellingen worden in latere jaren nog veelvuldig geoefend. Vaak met moeilijker en minder frequente woorden. Deze leerstoflijnen zijn het eerste en belangrijkste kader voor alle uitgevers bij het ontwikkelen van spellingprogramma's en voor het Cito bij het ontwikkelen van spellingtoetsen. Ook Kurve houdt zich aan dit kader.

Woordenlijst

Rubriek A – eind-d en eind-b

aangespoeld - aanrecht - aardbeving - aards - abnormaal - absurd - achteruit - advies - amusant - antwoord - arts - bangerd - bedaard - beeldscherm - bekendste - beroemdheid - beteuterd - bezigheid - bieb - bits - bladluizen - bocht - brandend - broedtijd - buskruit - Citroënsap - compliment - deurknop - dicht - doodmoe - doods - duizendpoot - eb - eindpunt - eindstreep - enthousiast - envelop - fanclub - fiets - flinkerd - flits - fonds - fruitmand - gebied - gebit - geluid - gids - ginds - goed - goedkoop - griep - grijsaard - grondwet - groots - hardlopers - heb - heterdaad - heup - honds - hoofdletter - hoofdstad - iemand - ingehaald - interessant - joods - kinds - klasgenoot - knap - knots - koets - koorts - krab - krib - kruispunt - kwaliteit - laat - lafaard - landkrab - loods - maandblad - machinist - magneet - mep - motorboot - mouwslab - naaldbomen - nachthemd - ochtend - onbekend - onderlip - ondeugend - onkruid - overboord - overhemd - overkant - pad - pelsrob - perfect - potlood - predikant - prop - puinhoop - radslag - rechterhand - rechts - reeds - resultaat - rits - rond - schaats - scheids - schets - schildpad - schildwacht - schip - schop - schrob - schub - sinds - spinnenweb - spits - stads - steeds - stommitieit - stop - tentdoek - tijd - tijdschrift - trompet - trots - tulband - tussenrib - uitgeput - veerpont - veld - verbod - vingertop - voetpad - voetstap - voort - vriendje - wangkwab - waterstand - wedloop - wedstrijd - weekblad - wereldwijd - windmolen - woonboot - woordvoerder - wreedheid - zandbank - zeerob

Rubriek B – ei of ij

aanleiding - aardbeien - afgelopen - afscheid - allerlei - altijd - andijvie - bakkerij - batterij - bedreigen - bedreiging - beide - beiden - bijenkorf - bijna - boerderij - breipatroon - bijbel - destijds - dichtbij - dijbeen - dweilen - dweiltje - eieren - eigenaar - eigenlijk - eigenschap - eigenwijs - eiland - eind - fontein - fonteinen - fonteintje - Frankrijk - geheim - geheimpje - geintje - gelijk - gewei - gordijn - gordijnen - grijnzen - hakbijl - Harderwijk - heimwee - helemaal - het hemelrijk - hoefijzer - hoefijzers - horizon - ijdelheid - karweitje - keihard - keizerskroon - kijken - kleinzoon - kleinzootje - landgoed - leverpastei - marsepein - misdrijf - mogen - muren - nacht - nijptangen - ondermijnen - onderwijs - opleiding - overeind - paleis - paleizen - partijdig - pastei - platteland - pleister - prijsvraag - reiger - reis - rijbewijs - rijk - rijkdom - scheidsrechter - schilderij - schoolleider - schoolplein - schrijven - seintje - slagerij - slijpen - snijden - spijker - steiger - steigertje - steil - stekel - sterren - strijkbout - strijkijzer - strijkplank - strijkstok - tapijt - terwijl - tijdens - tijgertje - trein - treiteren - trouwerij - twijfel - uitglijden - vastgrijpen - veiligheid - verbijsterd - verblijven - verkrijgbaar - vijver - vrijdag - vrijdagen - ware - waslijn - weinig - wijze - wijzer - woestijn - zei - zeilbootje - zichzelf - zijkant - zijn - zilverreiger - zwijgen - applaus

Rubriek C – au(w) of ou(w)

astronaut - augurk - augurken - augustus - aula - auteur - automaat - automonteur - benauwd - benauwdheid - berouw - betrouwbaar - bosbouw - bouten - bouwt - dauw - dinosaurus - dipsaus - douw - eenvoudig - eis - eiste - fauna - flauwte - gauw - gebouw - geit - gesnauw - goudstaven - goudvissen - houding - hout - huishouden - ijs - ijsje - kabeljauw - kabouter - kauwde - kauwen - klauteren - klauwen - koud - koude - kouder - landbouwer - leiden - lijden - meervoud - mevrouw - miauwen - mouwloos - nauw - nauwelijks - nauwkeurig - nou - oerwoud - onderbouw - ouderwets - oudste - overlijden - pauze - pauzeren - rauw - rauwe - rauwkost - reizen - rijzen - rouw - saus - sausje - schouder - schouwburg - sjouwen - sojasaus - stout - toeschouwer - toeschouwers - trouwdag - trouwens - trouwt - verkouden - vertrouwen - vouw - wantrouwig - wei - wenkbrouwen - zelfvertrouwen

Rubriek D – -ig en –lijk

aandachtig - aanwezige - achtentwintig - akelige - begrijpelijk - dertig - doorzichtig - doorzichtige - droevige - dromerig - gelukkig - gemakkelijke - gevaarlijk - gevaarlijke - gezellig - hartelijke - heerlijk - honderdvijftig - jaarlijks - kinderlijk - kwalijk - landurige - lastig - lenig - makkelijk - misselijke - natuurlijk - negentig - noodzakelijk - nuttige - ogenblikkelijk - oneerlijke - plaatselijk - plaatselijke - sierlijk - smakelijk - smakelijke - smerige - uitbundig - uiteindelijk - voordelig - voordelige - voorzichtige - vreselijke - vrolijke - wonderlijk - zenuwachtig - zorgvuldige

Rubriek E – /ie/ als i

abrikoos - actie - adviezen - Afrikaans - alinea - alinea's - amandel - antieke - antilopen - arrogant - artikel - balie - bami - bevrijden - bibliotheek - bikini - digitaal - diverse - drie - elektriciteit - emotie - eskimo - eskimo's - familie - fanatiek - fantasie - februari - fietser - figuur - figuurlijk - finale - garantie - gebieden - geschiedenis - gigantisch - hartelijk - herkennen - herrie - idee - iglo's - industrie - injectie - intiem - jaloezie - januari - juli - jullie - juni - kantine - kersenboom - kiwi - klassieke - komedie - kritiek - kwestie - ledikant - lolie - lieveling - liever - liniaal - macaroni - maggi - majesteit - maxi - merrie - mierennest - mini - minuten - mobieltjes - muziek - nasi - niet - papier - papierbak - peterselie - politiek - postduiven - rendieren - rivier - rivieren - ruzie - safari - salami - serie - Siberië - spaghetti - stiekem - taxi - tragedie - tralies - uniform - vakantie - ventileren - verdrietig - verkoudheid - vierkant

Rubriek F – /s/ als c

ambulance - besef - camera - cel - cello - celstraf - cement - cent - centimeter - centraal - centrale - centrum - ceremonie - cijfer - cijferlijst - cijfertje - cilinder - circus - circustent - cirkel - cirkelzaag - citroen - citrusvruchten - clown - club - code - col - collega - compleet - concreet - conflict - constant - correct - creatief - crisis - cultuur - december - deciliter - deksel - docenten - dosis - eurocent - feliciteren - financieel - kruising - lucifer - medicijn - medicijnen - narcissen - oceaan - parasol - pincet - procenten - proces - provincie - provincies - salade - sandaal - serieus - servet - sieraad - sigaret - simpel - specerij - specerijen - speciaal - visite

Rubriek G – /k/ als c

accent - acrobaat - acrobaten - acteur - actief - actiefoto - actrice - akkoord - Amerika - anker - bacterie - binnenkort - cabine - cactus - cactussen - cavia - cocon - comfortabel - commandant - commentaar - compact - concert - contact - controleren - dictee - gefeliciteerd - inclusief - insect - insecten - inspecteur - kachel - kandidaat - kapitaal - kleding - kleuren - kliniek - klooster - knaagdierenvoer - kokosnoot - konijn - kostuum - krediet - krullende - locatie - lokaal - makreel - masker - microfoon - onbeperkt - oorspronkelijk - orka - paprika - perfecte - pictogram - product - projecten - riskant - seconden - speculaas – stopcontact – viaduct - viaducten

Rubriek H – apostrof-s

accu's - actrices - ambulances - anjers - Anna's - Aries - auto's - baby's - begonia's - Bentes - bikini's - buurmans - cavia's - centimeters - chimpansees - cirkels - codes - computers - dahlia's - dia's - dictees - directies - dombo's - dominees - doppinda's - egels - eksters - Emma's - euro's - ezels - Fatima's - firma's - foto's - frietjes - geraniums - gorilla's - helikopters - hindoes - hobby's - hoofdletters - Hugo's - hyena's - Jaspers - Jips - jury's - kangeroes - karpers - kastanjes - kevers - kikkertjes - kiwi's - komma's - lepelaars - Linettes - logo's - lolly's - Maartjes - Maxima's - Menno's - menu's - neushoorns - nota's - oma's - opa's - panda's - piano's - pinda's - pony's - portemonnees - puppy's - raampjes - radio's - roodborstjes - salto's - schema's - scooters - shampoos - ski's - sneeuwkllokjes - tenues - Theo's - tonnetjes - trucs - tureluurs - viooltjes - vlaggetjes - vlinders - vrachtwagens - zoutvaatjes

Rubriek I – -tie

arrestatie - attentie - auditie - collectie - combinatie - competitie - conditie - consumptie - demonstratie - discriminatie - felicitatie - informatie - inspiratie - instructie - instructies - operatie - organisatie - politie - presentatie - prestatie - productie - reactie - relatie - reparatie - ventilatie

Rubriek J – -heid en -teit

aardigheid - aardigheidje - activiteit - activiteiten - autoriteit - bescheidenheid - bordkrijt - brutaliteit - capaciteit - duidelijkheid - dwaasheid - eeuwigheid - etenstijd - gastvrijheid - gezelligheid - handvaardigheid - hoeveelheid - identiteit - intimiteit - kwijt - leeftijd - maaltijd - mentaliteit - mogelijkheid - ontbijt - openheid - overheid - puberteit - publiciteit - realiteit - seksualiteit - snelheid - specialiteit - stabiliteit - strijd - totaliteit - verliefdheid - vermijd - vermoedheid - vrolijkheid - wijsheid

Rubriek K – /zj/ als g

asperge - asperges - bagage - collage - etage - etalage - garage - gelatine - gelei - genie - giraf - horloge - lekkage - logeren - manege - massage - montage - rage - reportage - slijtage - spionage - stage - vitrage

Rubriek L – verkleinwoorden

aanbiedinkje - aardbevinkje - acrobaatje - agendaatje - appeltaartje - baardje - balkonnetje - balletje - beestje - berekeningetje - berichtje - bezempje - bloedinkje - bloemetje - bloesempje - bodempje - boerderijtje - boomstammetje - boordje - boortje - bordje - borstje - boterhammetje - braampje - brandje - bruggetje - buurjongetje - cameraatje - chimpanseetje - dicteetje - dienblaadje - dorpje - eendje - eindje - feestje - gaatje - gangetje - gangetjes - gokspelletje - haardje - haartjes - halskettinkje - hellinkje - hemdje - hoedje - insectje - jongetje - kalfje - kammetje - kanootje - kastanjeboompje - kettinkje - keukenraampje - kinnetje - klemmetje - kleurpotloodjes - klompje - koetje - kommetje - koninkje - korstje - krakelingetje - krengetje - kroontje - kunstjes - lammetje - landje - leninkje - liefkozinkje - maandje - maantje - mannetje - marktkraampje - melkkannetje - menuutje - molletje - mouwtje - netje - oefeningetje - onderarmpje - optelsommetje - pandaatje - paprikaatje - parapluutje - pennetje - pianootje - pindaatje - potloodpuntje - productje - pruijpje - rijmpje - schemaatje - schilderijtjes - schortje - schuimpjes - slaatje - slangetje - slootje - slotje - sluitinkje - spelletjes - sprongetje - stemmetje - stompjes - taartje - tangetje - tekeningetje - tekstje - teleurstellinkje - theekopjes - toegangspoortje - tomaatjes - tongetje - vakantiehuisje - vlaatjes - vlechtjes - voetbalschoentje - winterkoninkje

Rubriek M – /ks/ als x

Beatrix - bliksem - boksen - bokswedstrijd - boxershort - braaksel - complex - complexe - dagelijks - dekselse - ekster - examen - excuses - exemplaar - expeditie - experiment - explosie - expres - extraatje - extreem - extreme - flexibel - functie - heks - horloges - index - koelbox - koelboxje - links - luxe - luxueus - Maxima - maximaal - maximum - Mexicaans - Mexico - mixer - oksel - ondanks - orthodox - perplex - reeks - reflex - saxofoon - speksel - stikstof - straks - taxeren - tekst

Rubriek N – /sj/ als ch

artisjok - asjeblieft - briesje - broche - capuchon - chagrijnig - chantage - charmant - charmante - chimpansee - Chinees - Chinese - chipjes - chips - chirurg - chirurgie - chocola - douche - douchen - gletsjer - hasj - ietsje - ketchup - kransje - lunch - machinaal - machine - poncho - recherche - sjaal - sjalotje - sjalotjes - sjans - sjerp - sjarren